

POLECENIA NA PRACĘ, KWALIFIKACJE, UPRAWNIENIA

Standard ten zawiera minimum wymagań, jakie należy spełnić dla zapewnienia bezpieczeństwa podczas organizowania i prowadzenia robót elektroenergetycznych.

UWAGA

Organizowanie i prowadzenie robót przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych odbywa się w większości przypadków na polecenia. Aby te prace przygotowywać, prowadzić i nadzorować, należy posiadać odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia.

W przypadku pytań lub wątpliwości skontaktuj się z najbliższym specjalistą BHP.

Standard ten:

- zawiera wymagania wynikające z prawa i norm polskich oraz wewnętrznych uregulowań Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie,
- jest obligatoryjny dla wszystkich jednostek Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie,
- pomaga zapewnić bezpieczne i skuteczne praktyki podczas prac.

A. POLECENIA NA PRACĘ

1. Prace na czynnych urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych są zaliczane do prac szczególnie niebezpiecznych. Mogą być wykonywane na polecenia ustne, na polecenia pisemne lub bez polecenia. Każde tego typu polecenie wydaje polecniodawca.
2. Polecniodawca to pracownik pisemnie upoważniony przez prowadzącego eksploatację urządzeń i instalacji elektroenergetycznych do wydawania poleceń na wykonywanie pracy, posiadający ważne świadectwo kwalifikacyjne na stanowisku dozoru.
3. Planując prace przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych, należy ustalić, jakiego rodzaju pozwolenie jest wymagane do ich wykonania.
4. Proces wydawania poleceń na pracę ma na celu opracowanie i wdrożenie działań organizacyjno-technicznych, zmierzających do przygotowania bezpiecznego miejsca pracy przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych.
5. Dopuszcza się wykonywanie bez polecenia czynności związanych z ratowaniem zdrowia i życia ludzkiego, zabezpieczaniem urządzeń i instalacji przed zniszczeniem oraz działaniami eksploatacyjnymi określonymi w instrukcjach eksploatacji, wykonywanymi przez uprawnione i upoważnione osoby.
6. Instrukcja eksploatacji powinna określać procedury i zasady wykonywania czynności związanych z ruchem sieciowym i eksploatacją sieci, w tym głównie:
  - zasady przyłączania do sieci urządzeń, instalacji i innych sieci,
  - zakres, zasady i terminy przeprowadzania okresowych przeglądów i kontroli stanu technicznego sieci oraz przyłączonych do niej urządzeń,
  - zasady postępowania w przypadku wystąpienia zagrożeń ciągłości dostarczania energii elektrycznej lub wystąpienia awarii w sieci,
  - procedury wprowadzania przerw i ograniczeń w dostarczaniu energii elektrycznej,
  - sposób prowadzenia ruchu sieci.

7. Instrukcja eksploatacji jest dokumentem nadzorowanym przez wyznaczonego pracownika.
8. Na polecenia ustne można wykonywać wszelkie prace przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych, z wyjątkiem tych, dla których wymagane jest polecenie pisemne, lub niewymagających polecenia – zgodnie z punktem A6 niniejszego standardu.
9. Polecenia ustne mogą być wydawane bezpośrednio, przez telefon, radio lub w inny sposób głosowy.
10. Na polecenie pisemne należy wykonywać prace w warunkach szczególnego zagrożenia dla zdrowia i życia ludzkiego, ujęte w wykazie zawartym w przepisach szczegółowych o bezpieczeństwie pracy oraz w przepisach o bezpieczeństwie pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych.
11. Wykonywanie prac w warunkach szczególnego zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego wymaga specjalnych środków organizacyjnych i technicznych, zabezpieczających zdrowie i życie ludzkie, ustalonych i opisanych w Instrukcji Bezpiecznego Wykonywania Robót (IBWR).
12. W procesie wydawania poleceń na prace przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych uczestniczą: poleceniodawca, koordynujący, dopuszczający, nadzorujący i kierownik robót. Ich kwalifikacje, obowiązki i związane z ich pracą wymagania określają przepisy szczegółowe.
13. Polecenie pisemne na wykonanie pracy i dopuszczenie do niej wydaje zawsze zakład pracy, w którym mają być wykonywane prace przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych.
14. Polecenie na prace przy urządzeniach i instalacjach elektroenergetycznych powinno zawierać:
  - zakres, rodzaj, miejsce i termin prac,
  - środki i warunki do bezpiecznego wykonania robót,
  - liczbę pracowników skierowanych do pracy,
  - wykaz pracowników odpowiedzialnych za organizację i wykonanie pracy (koordynujący, dopuszczający, kierownik robót, nadzorujący lub kierownik zespołu pracowników – dane imienne z wyszczególnieniem stanowiska służbowego),
  - planowane przerwy w czasie pracy.
15. Rozpoczęcie pracy jest dozwolone po uprzednim przygotowaniu miejsca pracy oraz dopuszczeniu do pracy, które polega na:
  - sprawdzeniu przygotowania miejsca pracy przez dopuszczającego i kierującego zespołem pracowników lub nadzorującego,
  - wskazaniu zespołowi pracowników miejsca pracy,
  - pouczeniu zespołu pracowników o warunkach pracy oraz wskazaniu zagrożeń występujących w sąsiedztwie miejsca pracy,
  - udowodnieniu, że w miejscu pracy nie występuje zagrożenie,
  - potwierdzeniu dopuszczenia do pracy podpisami.
16. Do głównych czynności związanych z przygotowaniem miejsca pracy należą:
  - wyłączenie urządzeń spod ruchu – zakres określony w poleceniu i uzgodniony z koordynującym,
  - zablokowanie napędów łączników uniemożliwiające przypadkowe uruchomienie urządzeń lub doprowadzenia mediów,
  - sprawdzenie, czy w wyłączonych w miejscu pracy urządzeniach zostało usunięte zagrożenie: napięcie, ciśnienie, temperatura, woda, gaz,
  - zastosowanie wymaganych zabezpieczeń,
  - założenie stosownie do potrzeb ogrodzeń lub osłon,
  - oznaczenie miejsca pracy i wywieszenie tablic ostrzegawczych.
17. Pisemne polecenie wykonania pracy powinno być wystawione kierującemu zespołem lub nadzorującemu i przekazane dopuszczającemu. Musi dotyczyć prac wykonywanych przez jeden zespół pracowników i w jednym miejscu pracy.
18. Ważność polecenia na pracę ustala poleceniodawca.

19. Pisemne polecenie na pracę można przekazywać bezpośrednio lub korzystając z dostępnych środków łączności: faks, e-mail.
20. Po zakończeniu całego zakresu prac przewidzianych poleceniem następuje zakończenie pracy realizowanej na polecenie pisemne.
21. Likwidacji miejsca pracy dokonuje kierujący zespołem pracowników i członkowie tego zespołu pod nadzorem dopuszczającego.
22. Zezwolenia na uruchomienie urządzenia lub instalacji elektroenergetycznej, przy których była wykonywana praca na polecenia, udziela koordynujący, po otrzymaniu od dopuszczającego informacji o gotowości urządzeń do ruchu.
23. W przypadku prac realizowanych przez pracowników z innych zakładów (np. podwykonawcy), poleceniodawca wystawia polecenia na podstawie pisemnych ustaleń z zakładem delegującym pracowników – podwykonawcą.
24. Poleceniodawca dołącza do polecenia na pracę imienny spis delegowanych osób wraz z podaniem ich kwalifikacji.

B. KWALIFIKACJE I UPRAWNIENIA

1. Roboty związane z podłączaniem, sprawdzaniem, konserwacją i naprawą urządzeń i instalacji elektroenergetycznych mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające uprawnienia potwierdzone świadectwem kwalifikacyjnym.
2. Świadectwo kwalifikacyjne to dokument stwierdzający spełnienie przez daną osobę odpowiednich wymagań kwalifikacyjnych do wykonywania pracy na stanowisku dozoru lub eksploatacji w ustalonym zakresie: obsługi, konserwacji, napraw, kontrolno-pomiarowym montażu dla określonych rodzajów urządzeń i instalacji elektroenergetycznych, uzyskany w trybie i na zasadach określonych w przepisach szczegółowych.
3. Rodzaj urządzeń, instalacji i sieci, których eksploatacja wymaga posiadania odpowiednich kwalifikacji, ustalają przepisy szczegółowe.
4. Potwierdzenie kwalifikacji w zakresie obsługi urządzeń i instalacji nie jest wymagane w przypadku pracy:
  - przy urządzeniach elektrycznych o napięciu nie wyższym niż 1 kV i mocy znamionowej nieprzekraczającej 20 kW, jeśli w dokumentacji urządzenia określono zasady jego użytkowania,
  - przy urządzeniach i instalacjach cieplnych o mocy nie wyższej niż 50 kW,
  - w gospodarstwach domowych i rolnych.
5. Eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych mogą zajmować się osoby spełniające wymagania kwalifikacyjne dla następujących rodzajów prac i stanowisk pracy:
  - eksploatacji – obsługa, konserwacja, remonty, montaż, prace kontrolno-pomiarowe,
  - dozoru – jak dla eksploatacji oraz stanowiska pracowników technicznych, sprawujących nadzór nad eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci.
6. Potwierdzenie wiedzy i kwalifikacji w zakresie eksploatacji lub dozoru odbywa się w drodze egzaminu ustnego przed wyznaczonymi komisjami kwalifikacyjnymi.
7. Świadectwa kwalifikacyjne wydawane są przez komisje na podstawie pozytywnego wyniku egzaminu.
8. Kontrolę spełniania wymagań kwalifikacyjnych na podstawie egzaminu powtarza się okresowo co 5 lat bądź na wniosek uprawnionych instytucji nadzoru i kontroli, w przypadku stwierdzenia, że eksploatacja urządzeń, instalacji lub sieci jest prowadzona niezgodnie z obowiązującymi przepisami.